

Nr 135.

Av herr Elmgren m. fl., om ökat anslag till bidrag till pedagogiska biblioteket.

I bilaga till årets statsverksproposition, åttonde huvudtiteln, har Kungl. Maj:t bl. a. föreslagit riksdagen att såsom *Bidrag till pedagogiska biblioteket* för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av kronor 29 400. För innevarande budgetår utgår anslaget till nämnda bibliotek med 4 700 kronor. Den föreslagna höjningen har föranletts av beräknad utvidgning av bibliotekets verksamhet, och huvuddelen av ökningen är avsedd för inköp av litteratur.

Pedagogiska biblioteket, som på sin tid bildades av intresserade personer inom Stockholms lärarsällskap och började sin verksamhet år 1885, har småningom utvecklats till ett av staten ägt, offentligt bibliotek med fastställd tid för öppethållande och bestämda regler för utlåning i likhet med andra vetenskapliga offentliga bibliotek. Det är alltsedan sin början det enda offentliga biblioteket i Sverige med avgränsad uppgift att förvärva och tillhandahålla litteratur rörande uppfostran, undervisnings- och skolväsen samt annan därmed sammanhängande litteratur. Det är uppenbart, att ett bibliotek av denna art måste vara av stort värde för vårt lands undervisningsväsen, icke minst för den centrala skolledningen och för pedagogiskt studie- och forskningsarbete.

Departementschefen framhåller i motiveringen för sitt förslag bl. a., att bibliotekets redan nu stora betydelse givetvis kommer att stegras i takt med det ökade antalet elever vid folk- och småskoleseminarierna och antalet pedagogikstuderande vid universitet och högskolor, den påbörjade pedagogiska undersökningsverksamheten vid statens psykologisk-pedagogiska institut m. m., och betonar, att de åtgärder, som främst kunna ifrågakomma för ett stärkande av bibliotekets ställning, äro utsträckt öppethållande och bibliotekets förseende med modern pedagogisk litteratur.

Den nuvarande bibliotekarien vid pedagogiska biblioteket anställdes därstädes den 1 juni 1925 med en daglig tjänstgöringstid av 6 timmar under 10 månader av året och ett årsarvode av 4 500 kronor, vilket arvode efter intjänade tjänsteår höjts med från början utfästa 500 kronor om året. Vid tidpunkten för anställandet av denna bibliotekarie hölls biblioteket öppet dels en timme varje förmiddag, dels två timmar varje eftermiddag, och kvällstjänstgöringen uppehölls till största delen av två assistenter. Sedermera minskades anslaget till biblioteket, varvid assistenternas tjänstgöring successivt indrogs. Samtidigt ökades tiden för öppethållandet under förmiddagarna, varigenom det inre arbetet i hög grad försvårades och splittrades. I bibliotekariens arbete ingår — förutom inköp, katalogisering av böcker m. m. samt expediering av allmänheten — även uppgiften att följa den inom bibliotekets

ämnesområde utkommande vetenskapliga litteraturen, såväl svensk som utländsk, att upprätta inköpsförslag samt att införskaffa, om möjligt utan kostnad för biblioteket, den svenska skolbokslitteraturen och andra publikationer rörande undervisning, skolväsen och psykologi, allt arbetsuppgifter som kräva tid till korrespondens med förlag, bokhandlare och institutioner.

Från och med budgetåret 1941/42 har bibliotekets yttre verksamhet av statsfinansiella skäl varit ytterst begränsad. I statsverkspropositionen till 1941 års riksdag var statsanslaget till biblioteket helt struket. Bibliotekets verksamhet skulle alltså då ha helt upphört, om icke enskild riksdagsman motionerat om anslag till detsamma. Med hänsyn till det statsfinansiella läget föreslogs i detta sammanhang såsom provisorium en ytterligare begränsning av bibliotekets verksamhet. Öppethållandet inskränktes till tre gånger i veckan, och anslaget till bokinköp och bokbindning reducerades starkt. För att bibliotekets verksamhet överhuvud taget skulle kunna fortgå, om än i begränsad omfattning, åtog sig bibliotekarien frivilligt att uppehålla bibliotekariebefattningen mot tillfälligt reducerad lön, beräknad till två tredjedelar av den förut utgående årslönen å 5 000 kronor, d. v. s. 3 333 kronor om året.

Det visade sig emellertid snart, att biblioteksgöromålen icke kunde reduceras i den omfattning som förutsatts. Allteftersom den pedagogiska litteraturen år efter år vuxit i omfång, har bibliotekariens arbete med införskaffandet och ordnandet av sådan litteratur ökats, och följderna har blivit, att arbetsuppgifterna icke kunnat på ett tillfredsställande sätt fullgöras inom den nu tillmätta arbetstiden. För att kunna expediera det löpande arbetet och katalogiseringen har bibliotekarien därför fått tillsätta avsevärd tid utöver den fastställda tjänstgöringstiden.

I sina anslagsäskanden för budgetåret 1947/48 har styrelsen för pedagogiska biblioteket anhållit om höjning av anslaget till detsamma med 1 100 kronor till 5 800 kronor. Av denna ökning avse 900 kronor höjning av bibliotekariearvodet från nuvarande 3 333 kronor till 4 233 kronor. Skolöverstyrelsen har tillstyrkt en höjning av bibliotekariens arvode till 4 000 kronor, därvid räknande med en tjänstgöring av 18 timmar i veckan och ett anslag av 400 kronor för bokinköp.

1946 års skolkommissions kursplanedelegation har ingående undersökt möjligheten att anskaffa den för kommissionens arbete erforderliga utländska psykologiska och pedagogiska litteraturen och i en den 8 november 1946 upprättad promemoria föreslagit, att pedagogiska biblioteket skulle för budgetåret 1947/48 tilldelas ett större engångsbidrag för inköp och bindning av företrädesvis utländsk pedagogisk litteratur. Härvid skulle bibliotekariens tjänstgöring ökas till 36 veckotimmar och arvodet till 8 000 kronor om året, varjämte ett biblioteksbiträde med ett arvode av 3 300 kronor skulle anställas för att medverka vid katalogisering och expedition.

Såsom förut nämnts, förordar departementschefen, att biblioteket bere-

des möjlighet till utsträckt öppethållande, och beräknar till därav föranledda ytterligare kostnader för vaktmästare, städning, lyse m. m. 1 000 kronor. Till inköp och bindning av pedagogisk litteratur föreslås i propositionen anvä- sande av dels 1 000 kronor till förskolepedagogisk litteratur, dels ock 20 000 kronor till annan pedagogisk litteratur, främst utländsk dylik. Biblioteka- riens arvode föreslås till 6 000 kronor per år, och till arvode åt biblioteks- biträde upptages intet anslag.

De arbetsuppgifter, som till följd av det ökade inköpsanslaget komma att åvila bibliotekarien, innebära i och för sig en arbetsbörda, vilken torde över- stiga en enda persons arbetsförmåga, och härtill kommer dessutom den pla- nerade utökningen av tiden för bibliotekets öppethållande. Vidare ligger det föreslagna arvodet långt under vad som eljest utgår för så kvalificerat biblioteksarbete som det här ifrågavarande. Till jämförelse må nämnas, att för skötseln av nationalmusei bibliotek med omkring 40 000 nummer äro an- ställda en bibliotekarie i lönegraden Eo 17 samt en assistent i lönegraden Eo 16. För omhändertagandet av pedagogiska biblioteket däremot, vilket re- dan nu omfattar mellan 50 000 och 60 000 nummer, beräknas även efter den planerade utvidgningen av dess verksamhet en enda tjänsteman, vilken skulle avlönas med 6 000 kronor per år, oavsett tjänstgöringstidens längd.

Därest Kungl. Maj:ts förslag i förevarande hänseende vinner riksdagens bifall, kommer detta att innebära en avsevärd försämring av anställningsför- hållandena för bibliotekarien vid pedagogiska biblioteket i jämförelse med de villkor, som gällde då den nuvarande tjänsteinnehavaren för nära 22 år se- dan anställdes därstädes. Utöver sin långa tjänstetid vid pedagogiska biblio- tekets har denna bibliotekarie, som avlagt filosofisk ämbetsexamen, även sex tjänsteår med full tjänstgöring vid kungl. biblioteket, där hon, enligt vad som framhålles i det för henne utfärdade tjänstgöringsbetyget, skulle »därest ej vissa föreskrivna kompetensvillkor (filosofie licentiatexamen) lagt hinder i vägen, hava erhållit anställning såsom amanuens vid biblioteket med utsikt att därstädes vinna befordran till mera ansvarsfulla poster».

Enligt vårt förmenande bör bibliotekarien vid pedagogiska biblioteket i stället för i propositionen avsedda 6 000 kronor tillerkännas ett mot de ökade arbetsuppgifterna bättre svarande arvode, förslagsvis 8 000 kronor, varjämte det växande arbetet med katalogisering och expedition nödvändiggör anstäl- lande av ett biblioteksbiträde, vars arvode i anslutning till skolkommissio- nens förslag bör beräknas till 3 300 kronor.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte såsom bidrag till pedagogiska biblio- tekets för budgetåret 1947/48 anvisa ett anslag av 34 700 kronor.

Stockholm den 20 januari 1947.

Bengt Elmgren.

Ruben Wagnsson.

Ebon Andersson.